

REDAȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Arietoli și corespunzător pentru publicare se trimit redacției.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nou an școlar.

Cei ce au întocmit așezământul anului bisericesc, poate gânditu-s'au la jitițele pe cari pe deplin le umple anutimpul ce urmează, pentru a se putea preîntîmpina greul vremii de apoi într'unul macar, din anii simbolizați în visul deslegat de Iosif, cel mai mic dintre frați.

De câte-ori se începe noul an bisericesc, cu dânsul alături vine și cel școlar, cu grânarele minților deschise, pentru a cuprinde sămânța roditoare pentru cei ce vor veni, — pentru viitorime.

»Și eșit-a sămănătorul să samene... iar rod însutit și înmiit a dat ogorul lui...«

Și a zis bogatul: »Bea suflete al meu și te veseleşte!«

Dar oare răgaz este acum veseliei?

Oare nu în cuvântul Scripturii sfânta învățatură este și îmbelșugat izvor de bine?

Fără binecuvântarea lui Dumnezeu, la care este taina tuturor acelor ce sunt și vor să fie, fără lumina credinței nestrămutate a fiului vândut de frații săi, nu ar fi ajus să înțeleagă egiptenii cuvântul ascuns în tainica haină a visului mântuitor.

Și inima curată-i la cei mici.

În credință este mântuirea și în puterea ei adevărul, care-și revarsă stropii răcoritori peste câmpiile însetate...

Brazdă adâncă să tragă plugurile învățaturii, a învățaturii luminate prin credință și a ei putere, ca în ogoarele deschise ale sufletelor celer mititei ai noștri, să străbată lumina și căldura, stropii de rouă a înviorării și înțelesul lacrimilor dururilor din bezna altor vremi...

Dela Dumnezeu va veni harul rodirii, înmiit, în ogorul bine lucrat, după cuvântul adevărului și legea iubirii.

Au nu Iosif a mântuit pe frații săi din suferințe, cel chinuit de dânsii, în a lor îngâmfare și deșertăciune de suflet?

Darul lui Dumnezeu pogorîse-va asupra acelor, cari îndurând, grele pătimiri, cu ochii spre Crucea mântuitoare își duc jugul, pe care au să-l poarte peste ogoarele sufletelor, despre cari Mântuitorul, în dumnezeiasca lui glăsuire a zis:

»Lăsați copii să vină la mine...«

Și luminați acele plăpânde minți acele inimi fără prihană, acele suflete fără ură și răsbunare, trageți-vă brazda, Preoți și Dascăli! sămănând în plăpândeale suflete iubirea și credința, jertfa pentru tot ce este sfânt și mare.

Iubirea să-i învățați s'o înțeleagă, să o împlinească, căci cu adevărat grăind zice Apostolul:

»De voi grăi în toate limbile... când dragoste nu am, nimic nu am.«

Din ale inimilor iubitoare de neam și așezămintele lui din alte părți auzit-am svăcniri de îngrijorare și glasuri îndreptătoare spre iubire și adevăr, — căci podoaba sufletului copilăresc e seninătatea cugetului.

Intemeiați pe acest ogor, în acest ogor cei chemați și aleșii, sămănați grăul curat al iubirii și credinței nestrămutate, aruncați sămânța bună, ca înmiit rod să aducă, și vouă mângăere și loru-și răsplată.

Iar voi, Părinți ai vâstarelor ce vă sunt podoabe vieții, mângăerea sufletului, lumina ochilor, — ați pregătit ogorul pentru sămânța aleasă, și binecuvântată prin credința strămoșească întemeiată de stâlpii unei țării fără seamăn?

.Al vostru este, să pregătiți calea, celor ce au să vă urmeze în ogorul sufletesc al viitorimii noastre, ca voi să vă puteți împărtăși de harul fericirilor, vestite de Mântuitorul, de pe munte.

Și oare n'a uitat nimeni, de ce se leagă anul nostru bisericesc cu cel școlar?

Prin școală biserica, prin biserică școala!

Și atunci va eși sămănătorul, și va găsi rod îmbelșugat și-și va umplea jitițele, spre folosul nu al bogatului, ci al celor ce vor veni în numele Domnului.

S.

Cauza vițiului și a vârtuții; concluzii pentru școală.

— Urmare —

În urma acestor convingeri ale omului, raporturile au început a se 'ndulci, armonia a se stabili, mergând astfel lumea înainte pe calea progresului.

Așadar, în sufletul omului, în fața vițiului a început să se fortifice tot mai mult vârtutea, cu scop de a nimici cu desăvârșire pe cel dintăiu și a scăpa

astfel lumea de atâtea rele, cari sunt numai fructe de ale aceluia. Precum vedem însă, vârtutea emanează din același loc cu viciul, anume din impulsivitatea venită dela instinctul conzervării individuale, dar — modulată acea impulsivitate, mai bine zis dusă pe drumul cel bun, către adevăratul său scop, de rațiune. Deci rațiunea este puterea lăuntrică a omului, menită să moduleze și conducă pe adevărata ei cale pornirea firească a aceluia, care pornire, tocmai fiind că e dela firea omului, trebuie să bagem de seamă că e lăsată anumit spre a-l impulziona și porni pe acela către îndeplinirea rolului său pe acest pământ. Pentru aceea, și atunci când săvârșește omul fapta cea nobilă, când d. e. ajută pe cel sărac și năcăjit, prima impulsivitate către acest lucru este cea venită dela instinctul conzervării individuale. Căci până ce să se nască simțul de umanitate, despre care zicem că e izvorul sau cauza acestor fel de fapte — zic, până ce să se nască acest simț, e gândul, că atunci când făcătorul de bine de azi va avea lipsă de ajutor, să aștepte printre semenii săi acel ajutor. Am văzut și mai sus, cum s'a născut simțul nobil în urma convingerii: rațiunea lucrează mai întâi, dovedind omului calea cea adevărată; obicinându-se cu această cale, se naște în sufletul aceluia plăcerea de a merge pe ea tot mai mult. Și această plăcere e simțul nobil, care dezvoltat, începe a lua tot mai mult din rolul de a conduce al rațiunii, ceea ce trebuie înțeles astfel, că întreg internul omului este cum am zice gata, pornit, să asculte numai glasul rațiunii. Tocmai ea și dincolo, la viciu, unde omul, din neștiință sau nesocotință — deci în lipsa de judecată sau alte considerații — se lasă împins de imbolduri, săvârșind astfel tot fatpaturată, prin care, momentan satisfacelor imbolduri, dar mai târziu, tocmai prin atare faptă devine împedecat, ori oprit cu desăvârșire, de a-și mai îndeplini orice trebuință. Obicinându-se în chipul acesta cu fapta urâtă, se naște în curând plăcerea de a săvârși tot acea faptă; iar plăcerea aceasta, dezvoltată până la maturitatea ei, este ceea ce numim noi patimă, care ia tot mai mult din rolul imboldurilor de a duce pe căi greșite pe omul lipsit de rațiune.

S'ar putea zice deci cu drept cuvânt, că dacă instinctul conzervării individuale este motorul, care precum vedem pune în mișcare întreagă mașinaria vieții, atunci rațiunea este conducătorul aceleia; dacă acel instinct este punctul de gravitație al întregii vieți, atunci rațiunea este supraveghetorul, care veghează, ca întregă viața în armonie să graviteze spre acel punct, chemând la ordine tot ce ar gravita în afară. Și este ușor de înțeles însemnătatea conducătorului a supraveghetorului, în ori ce loc, deci și aici la viața omenească. Fără acest conducător, carul vieții ar derai în cel mai scurt timp, și nici odată nu ar ajunge la scop.

Fiind în curat cu acestea, să aruncăm o privire asupra societății umane de azi. Putem vedea în aceea încă multe vicii, și de bună seamă ne vom întreba, pentru

ce nici azi nu se poate desbrăca societatea de acelea, cu toate că e deplin convinsă, că numai acele vicii sunt pedeca liberei dezvoltări și progresării. Este legea invenției, care precum știm, ține ori ce corp în stare — de repaus, sau de mișcare — în care se află în urma unei cauze, până când e altă cauză — sau putere — vine și îl scoate pe acela din starea sa; această lege o ține și societatea, precum am văzut, în mișcarea apucată în urma îmboldirii venite dela instinctul conzervării individuale. Și este apoi slăbiciunea rațiunii, care nu e aptă încă de a zmulge societatea din acea direcție și să o pornească în direcția cea adevărată. De multeori stăm cu mâinile încrucișate, întrebându-ne care va fi sfârșitul, căci din multe rele ale societății se nasc altele, și mai multe și mai mari, cari bântue societatea, clătănând-o din temelii. Așa bunăoară, ca educători — sub orice formă — vedem întreaga muncă noastră zădarnicită, prin... societatea stricată. Astfel tânărul, de care până ce a fost sub conducerea noastră — a părinților, învățătorului sau profesorului — am legat cele mai mari speranțe, îl vedem că intrând în societate, mai curând decât toți se îmbracă în haina tuturor viciilor aceleia. Și totuși omului în societate îi este dat să trăiască, dela aceea deci nimeni nu se poate subtrage; cași când omenirii i-ar fi prescris, ca pe însași calea sa firească și naturală să ajungă la perire... E stricată societatea, și atât. În fața acestui rău stăm cu mâinile legate, nimic putând ajuta. Ne gândim adesea, că până când o putere oare care nu va stărpi păcatele societății — prin legi, prin sabie și foc măcar, ori prin ciurmă foame și cutremur — până atunci nimic nu va putea reține omenirea dela progresul său spre — destrăbălare. Și totuși, și chestia aceasta are să se rezolveze pe calea ei naturală. Îmboldirea instinctului conzervării individuale este, care în mod firesc a adus după sine viciile de azi ale societății — și nu numai pe cele de azi, ci și pe cele din trecut, și va mai aduce încă și pe cele din viitor; rațiunea este însă unica putere, care a dirijat și va dirigia și de aci înainte întreagă mișcarea omenească, provenită dela acea îmboldire. Dar trebuie ca mai înainte rațiunea să ajungă în posibilitatea de a zmulge societatea dela acele vicii, trebuie să aibă acea, cum am zice, destulă forță pentru acel lucru. Și această forță negreșit că are să și-o câștige, și anume, sugând-o tocmai din mulțimea relelor ce bântue societatea în urma acelor vicii. Răufăcătorul, atunci când e deplin convins, că fapta sa nici odată nu rămâne nerăsplătită, observând că și atunci când fapta rămâne câte odată nerăsplătită, totuși acea răsplătită vine mai târziu, când nici cu gândul nu gândește; atunci, când el e deplin convins că acele răsplătituri, izbind adânc în viața sa, nici odată nu-l lasă fără a-l apropia de perire — zic atunci când va fi acela deplin convins despre acestea, nu va mai fi patimă, pe care să nu-o poată pune sub picioare, apucând totdeauna calea cea adevărată. Se'nțelege însă că până când acela mai are un pic de nădejde că da dacă scapă nepedepsit, că

și dacă va primi vreo pedeapsă, va putea-o el suportă — se înțelege că el, în urma legii inerției, nu se va lăsa de calea apucată. Așa e cu individul, și așa e cu societatea întreagă. Până când va mai trage aceasta la îndoială, că doară nu tocmai asta e calea perirei sale, zic până atunci nu se va lăsa de acea cale, căci sunt patimile la mijloc. De îndată ce însă va fi ea deplin convinsă, că de fapt, aceasta e calea, care numai la scop nu duce, ci la perire, că mulțimea relelor provenite de aici crește proporționat cu cubul înaintării pe acea cale greșită — atunci la tot cazul că nu va perde un singur moment de a nu se abate de acolo.

(Va urma).

Dela Jafa la Ierusalim.

Călătorie de Dr. Bădea Cireșeanu.

— Urmare. —

Amărăciunea nu se termină în cetatea lui David, nici în secolul al VII, când fu cucerit de Arabi cu Omar în frunte, la anul 636; de aci înainte se pregătiră alte nenorociri aduse de Selgiucizi în anul 1086 și apoi de Cruciați în anul 1099 când înființară aci un regat zis „al Ierusalimului“, sub domnia slăbănoagă a lui Godefroy de Bouillon.

Abia 88 de ani stătut Ierusalimul sub stăpânirea creștină a Cruciaților, cari nu au adus cetății decât jafari și nevoi. Ei nu au putut să facă nici o îmbunătățire, nici o apărare în contra dușmanilor vecini. Cruciații nu erau decât niște cete desorganizate cari turburau Europa și Azia, hrănindu-se cu ceea-ce prădau prin satele și orașele pe unde treceau. În urma lor, ca și în urma ori căror năvălitori, nu rămânea decât cenușa și pământul uscat. Se înțelege de aci, ce fel de întărire puteau să aducă Ierusalimului acești săraci, cari nimiceau mai întâi între dânșii. Pentru aceea în anul 1187, Saladin sultanul Egiptului, porni armata în contra cetății lui David și o cuceri din mâinile Cruciaților, cu mari vărsări de sânge. Acum se începură iarăși turburările în Ierusalim, iar Cruciații perdură orice urmă de stăpânire în Palestina și chiar în toată Siria. Încercările pe cari le făcură creștinii mai târziu de a recuceri Ierusalimul din mâinile necredincioșilor, au rămas zadarnice.

Suindu-se pe scaunul sultanilor din Constantinopole Selim I zis „cel crud“, a împărățit dela anul 1511—1520, după ce a detronat pe tatăl său Baiazid al II-lea și a poruncit stingerea fraților săi. Plin de cruzime, mândrie și îndrăzneală, Selim, purtă războiu cu Persia, persecută de Arabii „sunniți“ (fanatici în credința lui Mahomed), supuse Siria, Egiptul și în anul 1517 cuceri Ierusalimul; iar de atunci și până astăzi cetatea lui David se află în stăpânirea Turcilor. Selim își luă între alte titluri și pe acelea de „Imam“ (preot) și de „Calif“, pe cari le purtară și sultanii următori. În virtutea acestor titluri moștenite, sultanii din Constantinopole țin până astăzi în mâinile lor, puterea politică a imperiului; iar litera și spiritul Coranului se păstrează neschimbat de Șeik-ul (patriarhul) islamismului din Constantinopole.

Ierusalimul de astăzi nu se aseamănă nici în parte cu mărirea pe care o avea în zilele lui David și Solomon. Abia are 25.000 locuitori, națiuni ca acestea: Arabi, Greci, Turci, Perși, Curzi, Felahi,

Italieni, Francezi, Germani, Englezi, ș. a. Orașul este încungiuat cu ziduri înalte și groase de piatră, făcute în anul 1534 din porunca sultanului turcesc Suleiman, pe ruinele zidurilor vechi. La distanțe aproape egale, zidurile au asupra lor și turnuri înalte pentru vegherea soldaților în timpuri de războaie. De aceea Ierusalimul se zice și azi „cetate“ sau „sfântă cetate“, căci este centrul culturilor creștine; iar orașul este împrejmuit cu ziduri, deși sunt și în afară de cetate mai multe mii de locuitori, cari se țin tot de Ierusalim.

Ierusalimul are acum 7 porți în zidurile cari îl încungiuat: poarta Sionului (arăbește: Bab-el-Nabi Daud) sau poarta lui David; poarta Damascului (Bab-el-Amud); poarta lui Irod (Bab-el-Zaheri) este închisă; poarta gunoiului (Bab-el-Mogareb) care duce în vale la fântâna Siloamului; poarta de aur este închisă cu zid; poarta Ghetsimani sau poarta sfântului Ștefan, care duce în vale la locul unde a fost ucis cu pietre arhidiaconul Ștefan și la peștera unde a fost înmormântat corpul sfintei Fecioare Maria; iar poarta Betleemului este închisă, căci poporul după o veche profeție crede că prin această poartă vor intra creștinii cuceritori.

Stradele cetății sunt strâmte, pardosite cu pietre și învărtite în multe locuri pe sub case; de aceea ele se par a fi niște ganguri lungi și întunecoase. Casele sunt ca și în celelalte cetăți ale Palestinei, strâmte, grămădite unele asupra altora, cu ferestre mici și cu porți înalte de vr'un metru și jumătate, dar tot'dauna zăvorite cu cheea. Grădini în cetate nu am văzut decât una singură, la poarta gunoiului, încărcată cu smochini berberieni ale căror fructe sunt ghimpoase. Un arab păzea grădina cu armele gata de a le întinde în contra căruia se va atinge de aceste roade cu multe seminte și cu un gust neplăcut. Pământul în cetate este foarte scump și pentru aceea nu se gândește nimeni să și facă curte mare la casa sa, sau vr'o grădină.

Patriarhia grecească, din Ierusalim, începuse în anul 1904 să dărâme niște case ale sale începând dela biserica sfântului Mormânt spre mează zi, pentru a face o stradă dreaptă plantată cu arbori pe delături. Toți admirau frumusețea stradei, lungă pe atunci de vr'o 300 de metri, pentru alinierea ei dreaptă și lumina ce aducea în cetate. De altfel pretutindenea am văzut curățenie mare în Ierusalim; iar în partea porței gunoiului, unde plâng Evreii la zidurile lui David, eră neorânduială și casele într'o mizerie înspăimântătoare. În acel loc stă zugrăvită indolența omenească, în ființa Evreilor săraci, mulți la număr, gălăgioși, flămânzi și trențuroși. Când mergeam pe acele strade, îmi eră frică să nu fiu atacat de acele cete, cari mai păstrau prea puțin din fizionomia omenească.

Partea cetății din sud-vest, dela poarta lui David, e curată, împodobită cu magazine bogate, cu hotelurile mari și frumoase ca d. e. New-Hotel, Versavia-Hotel, ș. a. Asemenea și partea din nord-vest, dela poarta Damascului, încă e frumoasă și impestrițată cu prăvălii pline de lucruri religioase d. e. iconițe, flori presate, cărți religioase, și felurite obiecte lucrate cu meșteșug din lemn de maslin. Poarta Damascului e legată cu poarta Getsimani din nord est, prin o stradă largă dreaptă și bine pardosită. Pe aci se poate umbla și cu trăsura; iar prin alte strade, căruțe sau trasuri cu cai nu am văzut. Cetatea Ierusalimului e mică, strâmtă, și fiecine merge dintr'un loc într'altul pe picioare, nu e nevoie de trăsură în oraș, de cât atunci când cineva pleacă de aci în vr'o călătorie depărtată. Lumea indigenă și străină se mai servește în escurșiuni și de măgari puternici și mari la trup, sau se fac călătorii și pe jos.

(Va urma).

Adunarea generală a învățătorilor.

S'a ținut în Arad, în 29 August a. c. în marea sală a Seminarului, prima ședință a adunării generale a Reuniunii învățătorilor noștri.

Conform programului, întâi s'a ținut în Catedrală slujba divină și chemarea sfântului duh. Au slujit protopopul V. Beleş, preoții Andrei și Traian Vătan, G. Bodea și diaconul dr. T. Botiș.

S'a ținut de asemeni parastas în memoria regretatului profesor și președinte al Reuniunii, Teodor Ceontea. Pe lângă cei mai sus amintiți, au servit la parastas P. C. Sa protosinCEL R. R. Ciorogariu, preotul C. Mihulîn și diaconul C. Lazar. La parastas a asistat d-na Ceontea, cu fiica-sa d-soara Minerva.

Adunarea s'a deschis la oarele 10, prin următorul discurs al președintelui Iosif Moldovan.

Domnilor și fraților!

Școala confesională, ai căreia reprezentanți fi rești suntem și noi cei întruniți în această impozantă adunare generală, trece prin împrejurări extraordinare.

Această școală care ne-a creat și ne-a pus în serviciul patriei, bisericii și neamului; aceea școală care a dat bisericii și neamului o mulțime de bărbați binemeritați; școala care a creat considerabila poziție ce o avem în concertul popoarelor conlocuitoare, și a arădicat literatura română la starea respectabilă de azi: ni-se pare a trece în domeniul istoriei, iar noi în neputințele noastre și în urmarea împrejurărilor vitrege, cu frunțile încrețite de griji, stăm în fața unui tainic viitor.

Intrăm în eră nouă. Calea ce avem să o percurgem este necunoscută și în această cale singurul prietin credincios ne va fi conștiința. Ea ne va povățui în împlinirea datorințelor împreunate cu sfânta noastră misiune și tot ea ne va mângâia în neajunsurile ce le vom întimpină.

Până aci razemul cel mai puternic ne-a fost experiența pe care clădind, an de an am ajuns rezultate tot mai spornice asigurându-ne încrederea poporului și recunoștința superiorilor. Experiența trecutului ne-a luminat calea viitorului. Experiența trecutului ne-a ușurat sarcina și ne-a făcut să prevedem în viitor.

Acum însă viitorul ni-se pare așa de trainic așa de ascuns nu știm întrucât vom putea satisface noilor recerinte legali, nu știm și nu prevedem nici măcar aproximativ rezultatul muncii noastre, nu știm și nici măcar nu ne putem forma idee despre modul cum ni-se va lua în seamă rodul muncii și de ce considerație vom fi împărțiți. Și în sfârșit, nu știm dacă vom fi înșine mulțumiți cu rezultatele spre liniștea conștiinței a acestui scump prietin fără de care nu putem trăi.

Nu știm și nu prevedem nimic. Iată de ce stăm așa de îngrijați în fața viito ului.

Până aci ne am văzut incunjuțați de poporeni cu iubire și încredere. Noi am fost interpretorii dorințelor și durerilor lor. La nunți, la botezuri, la înmormântări și la pomeni în tot locul și pretutindenea în elementul nostru recreator pentru sufletele lor.

Trăiam cu poporul și dela popor, iar poporul eră avizat la sfaturile și povețele noastre. Aveam lipsă de popor și poporul de noi.

Este adevărat că în ceea ce privește retribuțiunea pentru multele binefaceri, nu eram înțeleși și soartea noastră nu eră de invidiat. Este adevărat că poporul nu s'a achitat pe deplin față de noi pentru multele și bunele noastre servicii, dar nu în tot locul și în toate cazurile putem să învinovățim poporul pentru

aceasta, căci el pentru învățători și pentru școală a riscat mult în raport cu alte popoare din patrie, iar celui-ce s'a interesat de el și soartea lui ar fi dat și sufletul. Este adevărat că de multe ori și în multe cazuri am fost avizati la sapă și coasă spre a ne căștiga plusul trebuințelor pentru susținerea familiilor noastre, dar o facem și din distracție și din plăcere pentrucă cunoscând viața grea și amărată a poporului, în dragostea ce i-o păstrăm și în idealismul nostru intrupat nu căutăm în toate cazurile răsplată materială și traiu îmbelșugat, eram mulțumiți și mai cu puțin, ducem viață și traiu modest, hrânindu-ne mai mult cu gloria rezultatelor morale ce dragostea și încrederea generală și cu poziția aleasă ce o avem în comună.

Eram mândrii de rezultatele muncii noastre. Școlarii noștri după terminarea examenelor se împrăștiu cu vitele și pela locurile câmpului delectând pe părinții lor gârboviți sub sarcina muncii cu interesante clevertiri și frumoase învățături culese dela noi și prin noi din cartea școalei, iar luncile și livezile răsuna u de sentimentalele cântece, doine și legende glorificatoare de virtuți strămoșești.

Așa a fost în trecut.

Trăim timpuri grele. Anii sunt slabi. Poporul prea însărcinat și desnădăjduit

Între asemenea împrejurări nu e mirare dacă cuprinși de groază privim soartea și viitorul școalei confesionale a cărei susținere întreagă ni-se pare imposibilă; nu e mirare dacă cu fruntea încrețită de griji privim în tainicul viitor al activității noastre.

În fața situațiunei cred că nu trebuie să vă demonstru iubitorilor colegi ce rol însemnat are Reuniunea noastră învățătorescă.

E vorba de soartea și viitorul școalei confesionale și printr'ansa de soartea și viitorul neamului în a cărui servicii ne-am angajat și pentru luminarea căruia am fost aleși.

Sunt lucruri mari și lucrurile mari reclamă înțepciune și putere.

Dar unde-i unul nu-i putere,
Unde-s doi puterea crește.

Numai cu puteri unite, consolidați într'un corp tare și resistibil vom fi în stare să impunem elementelor și să trecem școala confesională, aceasta barcă a existenței noastre peste valurile ce o amenință cu distrugere.

De aceea mă adresez cătră voi dela acest loc fraților cu cuvintele poetului:

„Uniți-vă în cuget“,
„Uniți-vă 'n simțiri“!

Organele superioare împreună cu fruntașii neamului cuprinși de nobile tendințe caută și sperăm că vor află modul de scăpare din greaua situațiune în ceea ce privește îmbunătățirea sorții ca școala și dascălul confesional să poată satisface neîmpedecat sfintei sale misiuni, să poată răspândi lumina cunoștinței și pentru mai departe conform legii firești în dulcea limbă maternă.

În cât ne privește pe noi și reuniunea noastră, vom pune în cumpănă toate calitățile, cunoștințele și nizuințele noastre, spre a ne ofeli puterile ca fără greutate să putem satisface tuturor îndatoririlor ce ni-se impun. Vom îndreptă pașii noștri cu înțelepciune ca nu cumva prin ținuta noastră nesocotită să primejduim existența școalei confesionale. Ne vom strânge rândurile incunjurând contactul cu oameni cari neștiind aprecia afacerile din punctul nostru de vedere ar explică fals tendințele și nizuințele noastre. Vom purcede solidari în toate acțiunile spre a ne întări po-

ziția cu scop de a putea arădica școala confesională acolo unde i-se cade a stă, ca să poată împărtași pe cât mai mulți fii ai neamului nostru de razele binecuvântătoare ale învățătorei, spre binele bisericei noastre străbune și a patriei mult iubite.

În speranța aceasta, salutându-vă de binevenire fraților învățători, apostoli dela margini adunați aici pentru promovarea cauzelor culturale a neamului, declar adnarea generală de deschisă.

În afară de învățători, au fost de față la deschiderea adunării P. C. Sa arhimandritul Aug. Hamsea, P. C. Sa protosincolul R. R. Ciorogariu, protopopul V. Beleş, refer. G. Popovici, secretarul konzistorial V. Goldiș, referentul dr. G. Ciuhandu, protopopul Mihail Lucața, preoții G. Bodea, Filip Leuca, F. Mănoilă, C. Mihulin, Vesalon, V. Olariu, Tr. Vațan, profesorii dr. Pipoș, I. Costa și dr. Botiș, iar ziaristica eră reprezentată prin d-nii Russu-Șirianu și Sever Bocu.

Secretarul D. Popovici citește actul prin care Ven. Consistor aduce la cunoștința Reuniunii că din parte-i numește comisar pe V. Goldiș (aplauze).

V. Goldiș mulțumește pentru caldele cuvinte ale prezidentului, constată progresul îmbucurător pe care-l face corpul nostru învățătoresc, care prin nimic nu este îndărătul celorlalți învățători din țară. Ceeace este cu atât mai laudabil, cu cât, se știe, au luptat cu multe greutăți, n'au avut mijloacele pe cari le-au avut învățătorii celorlalte neamuri ori confesiuni.

Salută în noua lege școlară partea privitoare la ameliorarea salariilor învățătorilor și o declară pe față: nu este străin nici de a primi ajutor de stat, deoarece noi suntem statul, când primim deci ajutorul, -primim din pungile noastre

Vorbește cu elan despre felul cum am putea ridică poporul, învățându-l carte și combătând alcoolismul, alungând astfel și sărăcia din mijlocul poporului.

Salută călduros adunarea și-i dorește succes în lucrările sale (Aplauze).

Președintele propune a se adresa o telegramă (la Budapesta) de omagiu P. S. Sale Episcopului.

Se primește cu însuflețire.

D. Popovici citește actul dela inspectorul regesc, în care spune că nu poate veni, dar se va reprezenta la adunare prin dl Láng, directorul preparandiei de stat.

Asociațiunea e reprezentată prin dl R. Ciorogariu; Reuniunea dela Oradea prin dl P. Cipou. Se citește salutul reuniunii dela Caransebeș.

Președintele ține o caldă vorbire de mulțumire la adresa dlui Ciorogariu și a celorlalți oaspeți, în primul rând arhimanditul Augustin Hamsea, cari se interesează și sprijinesc Reuniunea.

P. C. Sa dl R. Ciorogariu mulțumește în termeni călduroși pentru cuvintele măgulitoare. Spune că biserica noastră aduce cele mai mari sacrificii în țară pentru luminarea cetățenilor. După stat, biserica națională ortodoxă română este cea dintâi susținătoare de școale. În numele Asociațiunii aradane aduce salutul cel mai călduros Reuniunii învățătorilor.

— Asociațiunea aradană — zice — vă întinde mâna, pentru conlucrarea împreună cu D-voastră pe terenul cultural!

A urmat P. C. Sa August Hamsea. Încurajază pe învățători și zice că nu judecă așa pesimist situația. Până ce vom voi să creștem poporul în legea lui strămoșească, în dragostea și alipirea lui față de așezămintele sale culturale până atunci nu trebuie să ne fie frică.

Láng reprezentantul inspectorului Varjassy Ápád. El răspunde în cuvinte binechibzuite și calde la

salutul prezidentului. În mod foarte cuminte el a evitat toate acele tirade de patriotism ieftin cu care paradează la prilejuri de aceste reprezentanții autorităților publice. A vorbit numai despre misiunea ideală a învățătorului, despre dragostea în semnul căreia trăiește și lucrează învățătorul.

Învățătorul Petru Cipou, mulțumește în numele învățătorilor bihoreni pe cari îi reprezintă, salutul președintelui.

Președintele își aduce aminte de perderile Reuniunii din acest an. Se dă expresie prin sculare condolenței pentru moarte următorilor membrii ai Reuniunii: Teodor Ceontea profesor, George Petrescu învățător Apateu, George Grozav, inv. Bontești, Ioan Andrelean și Iosif Iosa inv. Pecica, Vasile Oarcea inv. Iosășel și Simeon Albu inv. Cermeiu.

Președintele anunță apoi că s'au înscris de membrii noi următorii: *Ordinari*: Uroș Pinteza inv. Șeitin, Elena Bugariu, Pecica, Ioan Cadar, Dumbravița; *Fondatori*: Dr. George Popa, Titu Guleș, Augustin Beleş, dr. Teodor Papp. *Ajutători*: Traian Mager.

Se proclamă cu însuflețire.

Se dă cetire apelului nominal. Se aleg comisioanele pentru censurarea rapoartelor.

Urmează disertațiile. Profesorul dr. Petru Pipoș disertează despre „Principiile supreme ale Didacticei din punct de vedere istorico-critic“.

Apoi dl Iosif Moldovan își prezintă un proiect de procedură la propunerea desenului în școala populară.

Banchetul.

După amezai la 1 oară s'a ținut un banchet în sala restaurantului Láng cu 250 tacâmuri.

În fruntea mesei la dreapta prezidentului Iosif Moldovan au stat P. C. Sa Roman R Ciorogariu, director seminarial. Vasile Beleş, protopopul Aradului, George Popovici, referent bisericesc, protopopul Mihailu Lucața. G. Ciuhandu, referent școlar, ect. la stânga: P. C. Sa August Hamsea, deputatul național Vasile Goldiș, preoții Fabriciu Manuilă, etc.

După banchet învățătorii au cercetat fabrica de vagoane și cea de spirt alui Neuman.

În ședința a două din 17/30 August secretarul general D Popoviciu citește telegramă de felicitare a prezidentului reuniunii învățătorilor din stânga Murășului, a d-lui Traian Puticiu. Adunarea primește telegrama cu aclamații.

Trecându-se la ordinea zilei prezidentul dă cuvânt conferențiarului Ioan Costa, profesor preparandial, care își cetește disertația „Elemente străine în limba românească“.

Punctul următor a fost cetirea disertațiunei „Despre pedepse“ a învățătorului Petru Binchici, care a produs o vie discuție.

După aceste a urmat interesanta prelegere a învățătoarei Elena Murgu cu subiectul „Cornelia, mama Grachilor“. Conferența după o discuție vie ia la cunoștință prelegerea cu mulțumită.

După raporturile referenților deosebitelor comisii organizatoare și a afacerilor mai mărunte administrative fixându-se locul adunării generale pentru anul viitor în Radna: prezidentul reuniunii Iosif Moldovan în cuvinte călduroase lucheie ședința adunării, a 17 generală a reuniunii.

Învățătorii s'au îndepărtat dela aceasta adunare, cu cele mai bune impresii.

Calendarul diecezan

pe anul visect 1908.

In editura tipografiei diecezane gr. or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procura atât dela administrația tipografiei diecezane, strada Batthányi Nr. 2, cât și dela toate librăriile, cu prețul de 40 fil. (20 cr.) — Se estinde pe 14 coale de tipar garmond și cuprinde afară de partea calendaristică, și calendar economic, șematizmul mitropoliei gr. or. române din Ungaria în genere și al diezezei Aradului în special, cronologia pe anul 1908, sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, anotimpurile, întunecimile etc.; Genealogia familiei domnitoare, târgurile din Ungaria după datele cele mai nouă, instrucțiuni postale și telegrafice etc.; iar în partea literară: Mama, de Maria Cioban; Vestitorii, de animalul nostru prozator Mihail Sadoveanu; Cântă-mi lăutare, de Ion Minulescu; Învățătura face pe om, de zelosul nostru învățător și colaborator I. Groșorean; Cei trei tâlhari, de I. Tolstoi; Stele, de Cornelia din Moldova; Răul din fire, de Petru Popa; Codrul părăsit, de M. G. Dopp; Ceva despre învățatură, de hârnicul nostru învățător Pavel F. Dârlea; Cântece de joc de pe la Arad; Proverbe și sentințe, de T. I. Magier; Sfaturi economice, Sentințe, glume și anecdote. Clisee din viața noastră bisericească. Reclame și inserate de tot felul.

Îl recomandăm cu multă căldură tuturor oamenilor cu carte, îndeosebi preoțimei și învățătorimei noastre, căci în calendarul acesta, pe lângă un preț de 40 fil., află și o carte de lectură bună și instructivă și un îndreptar sigur în afacerile administrative ale bisericii și școlii noastre.

Cei ce primesc spre desfacere mai multe exemplare din acest calendar, unicul și oficios în dieceza noastră, și li solvesc la timpul indicat de noi, primesc ca rabat 20 % dela prețul calendarelor, expedate franco, de asemenea an de an și un

Calendar de părete

după ambete stiluri, cu scala timbrelor, care e absolut indispensabil pentru oficiile noastre bisericești-școlare și e un ornament de părete în casa fiecărui creștin.

CRONICA.

P. S. Sa D-l Episcop diecezan a plecat Mercuri în 28 August n., la Budapesta pentru a lua parte la dezbaterile fundațiunii E. Gozdsu.

Știri personale. P.P. CC. LL. Augustin Hamsea și Roman R. Ciorogariu au plecat azi Duminecă în Sibiu pentru a lua parte la ședințele Consistorului de acolo.

Aviz! Spre știre și strictă acomodare se aduce la cunoștință, elevilor de pedagogie și teologie dela seminarul nostru diecezan ortodox român din Arad, că cu abaterul dela programa an. nștată deja în anuar: *examenele repetitoare se vor țineă Vineri în 24 August (6 Septembrie); iar înscrierile Sâmbătă în 25 August (7 Septembrie).* Arad, 15/28 August 1907. *Diracțiunea.*

Diracțiunea școlii comerciale gr. or. române din Brașov, trimite următorul Aviz:

Anul școlar 1907/8 se va începe la 1 Septembrie v. 1907. Înscrierile se fac de diracțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v. Examenele supletorii și de emendare se vor ține în 1 și 3 Septembrie v. Cei ce vor întârziă atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenele de privațiști se vor ține în persoană la diracțiune cel mult până în 1 Septembrie v. Privațiștii au a plăti la diracțiune taxele pe un an școlar cu 74 coroane și taxa de examen de 80 coroane deja la însinuare pentru examen.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscriere se cere atestat școlar și atestat de botez.

Taxa de primire e 8 coroane, didactru 60 cor., și alte taxe 6 coroane, și trebuiesc plătite la înscriere cel puțin jumătate, iară până în Februarie restul. Elevii, cari nu-și vor achită la timp taxele, vor fi opriți dela cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni străine decât cea română greco-orientală și greco-catolică plătesc didactru dublu.

Fiecare elev va mai plăti pe seama fondului de penziune al profesorilor încă o taxă de 10 coroane, iar pentru excursiuni școlare și alte trebuințe suma de 6 coroane.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile și recvizitele necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și recvizite și folosirea de cărți vechi și necorespunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipiul și uniforma proprie a școlii comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de școală și se impune n mod obligator tuturor elevilor din școala comercială. Forma și culoarea se pot afla dela diracțiune. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tuturor școlarii să se adreseze la diracțiune.

Diracțiunea.

„Redacțiunea *Tovărășiei*“ ne trimite următoarea scrisoare: Iubite dle și frate! Îți atragem din nou luarea aminte asupra articolului din fruntea numărului trecut al „*Tovărășiei*“, rugându-te să ne trimiți răspuns, că în comuna d-voastră câți inși s'ar afla care să se facă părtași (acționari, cvotisti) cu câte 10 cor. la Centrala *Tovărășiiilor*, ce vom să înființăm? Părtașii vor avea vot la conducerea Centralei și a *tovărășiiilor*, cum au acționarii la ori-ce bancă, și au asigurați după bani cel puțin 6% camete, ba și mai mult, și vor avea mândria de a fi ajutat și ei a se întrupa Centrala, care va fi Matca *tovărășiiilor* economice prin satele românești, aducând înflorirea buneiștiari a poporului. Unde se vor înscrie cum 20 membri — ajutăm înființarea unei *tovărășii* după puțință. Scrie-ne dar: câți fruntași s'ar afla la d-voastră care ar sprijini această întreprindere de mare folos? Răspunsul nu e obligator, ci să ia ca dat după chibzuială. Când o fi la adecă, pot intra mai mulți, poate mai puțin. Dta înștiințează-ne cam câți crezi că ar subscrie de sigur! Pentru răspuns rupe corespondența mai de jos, umple-o pe dos, o subscrie, pune timbru de 5 fil. și o dă la poștă. Hunedoara, Aug. 1907. Cu stimă și frăție *Redacțiunea „Tovărășiei“*.

Îndemnăm pe fruntașii satelor noastre să satisfacă cererele pornite din bun și folositor îndemn.

Incredințare. Lucreția Crișan și Ignatie Porge logodiți, Beiuș-Sârbești 1907.

Publicațiune. Din partea președintelui Comunității de avere grănițarești sau publicat acestea :

Cu rescriptul Înalțului Ministru de interne Nr. 79935/1907 s'a aprobat deschiderea I-ei clase a gimnaziului superior de stat în Caransebeș încă în anul curent, adevă cu începutul anului școlar 1907/8.

Pentru înleznierea cercetării acestui gimnaziu de cătră copiii foștilor grănițeri, Comunitatea de avere, bazată pe decisul reprezentanței Comunității de avere din 23 Ianuarie a. c. — înființează un internat, în care copiii d'ai foștilor grănițeri primesc întreținerea completă în mod gratuit pe timpul de școală.

Onoratul oficiu comunal este deci rugat a publică, că acei grănițeri, cari doresc să aibă pentru copii lor inserși în I-a clasă gimnazială în internatul înființând de Comunitatea de avere întreținere gratuită, să-și înainteze rugările lor Comitetului Comunității de avere mai târziu până la 30 August st. n. a. c. Caransebeș, la 19 August 1907. *Constantin Burdia*, președintele Comunității de avere.

Cronică bibliografică.

„Luceafărul“ Nr. 15 cu următorul Sumar : Oct. C. Tăslăuanu, † Nicolae Ion Grigorescu. I. U. Soricu, Dor (poezie). I. Agârbiceanu, Doi bătrâni. A. Seca, Departe (poezie). Dr. Alex. Bogdan, Limba literară și limba populară. M. Cunțan, Doină (poezie). G. C. Ionescu Boierul (novelă). I. Borcia, Ifigenia în Taurida de Goethe. Cronică : Însmormântarea lui Grigorescu. Cum cinstesc alții și cum știm noi cinsti memoria bărbaților mari ai neamului. Răspunderea celor ce scriu față de publicul cetitor. Știri. Bibliografie. Ilustrațiuni : N. Grigorescu. Casa pictorului. O dimineață de vară. Car cu merinde. Cărcimă la drum.

În editura tipografiei diecezane din Arad au apărut în ediții nouă și se află de vânzare următoarele :

Istorieare biblice de Nicolae Crișmariu ediția I, prețul 40 fil.

Carte de cetire pentru clasele 5—6 de Iosif Moldovan și consoții, ediția I, prețul 1 cor.

Abc-dar scris pe baza metodului cuvintelor normale de Iuliu Vuia ediția I prețul 40 fil.

Concurse.

În urma încuviințării Venerabilului Conzistor orădan de sub Nr. 1815/B 1907 prin aceasta să publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de classa a **II-a Ferice** din protopopiatul Vașcoului cu termin de alegere **23 Septemvrie** v. a. c.

Emolumentele sunt : 1) pământ parohial cu venit de 40 cor. 2) bir preoțesc 130 de brădii cucuruz sfărmat. 3) dela însmormântări mari câte 4 cor. 40 fil., dela însmormântări mici câte 2 cor., dela liturgii 80 fil., dela maslu 2 cor., dela botez 50 fil., dela cununii 4 cor., dela slujbe mici câte 40 fil. 4) întregire dela stat pentru preoții sub 8 clase 410 cor. 76 fil., iar pentru cei cu 8 clase 1210 cor. 76 fil. De cvartir deocamdată să va îngrijii cel ales.

Cei ce vor reflectă la aceasta parohie sunt poftiți, ca recursele ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial concernent, să le înainteze oficiului ppeșe gr. ort. român al Vașcoului în Segyest p. u. Rieni (c. Bihor) având a se prezentă în terminul regulamentar în sf. biserică din Ferice spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu : *Moise Popovicu* adm. protopopesc. 1—3

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu orădan de datul 30 Iuliu a. c. Nr. 1857/B pentru îndeplinirea parohiei vacantă de a **III-a clasă** din comuna **B. Sânmiclăușiu** se publică concurs cu termin de alegere în **16/29 Septemvrie** a. c.

Dotățiunea constă din pământ de 3¹/₂ jugăre ; birul dela 70 căși câte 1 vică cucuruz ; stoalele îndatinate ; locuință și întregirea dela stat a dotățiunei stabilită conform pregătirilor alesului.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie, au a-și înaintă documentele la P. O. D. protopop Petru Serb în F. Györös, având până cu 8 zile naintea alegerii a se prezentă la sf. biserică pentru a cântă ori celebră și predi a.

Dat din ședința comitetului parohial din B. Sânmiclăș ținută la 15/28 Iuliu 1907.

Alexandru Papp
președ. com. par.

În conțelegere cu : *Petru Sârbu* protopop tractual. 1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățătorești din **Căcărău**, pe baza dispozițiunei Ven. Consistoriu de sub ad. Nr. 3754/907, se escrie concurs din oficiu, cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Venitele sunt : a) în bani 300 cor. ; b) pentru conferință 10 cor. ; c) scripturistica 8 cor. ; d) 10 șin. bucate (jumătate grâu, jum. cucuruz) ; e) 6 st. lemne și pentru sala de învățământ ; f) cvartir și grădină în natură ; g) întregirea venitelor dela stat cu 320 cor., de unde să vor cere și eventualele cvinvenale.

Recursele ajustate regulamentar și adresate comitetului par. să să subștearnă Oficiului ppeșe gr. ort. rom. din Buttyin (com. Arad), având recurenții a să prezentă în terminul de sus, în sf. biserică, spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Ioan Georgia protoprezviter, adm. ppeșe. 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Broșineu** devenită vacantă prin reposarea parohului Ioan Moldovan, să escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt : 1) uzufructul unei sesiuni parohiale, constătătoare din 32 jugb. împreună cu dreptul de pășune și pădure ; 2) folosirea intravilanului de sub Nr. 183 ; 2) stoalele îndatinate ; 4) birul constătător din a) măsură de cucuruz sfărmat dela parohieni cu câte 8 jug. ; b) una jumătate măsură de cucuruz, dela cei, cari au mai puțin de 8 jug., ear c) dela jeleri câte 1/4 de măsură de cucuruz ; 5) întregirea venitelor dela stat, conform evalificațiunei celui ales.

Dările publice, după venitul său le va suportă alegându-l, care va aveă să împartă toate venitele din parohie, până la 25 Martie st. v., 1908, cu văduva preoteasă.

Parohia e de **clasa I-a.**

Reflectanții la această parohie sunt poftiți ca recursele ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial concernent, să le înainteze ofi-

ciului ppeșc gr. or. român din Borosjenő (com. Arad), având a se prezenta în termenul de sus, în s. biserică din Borosineu, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și în cele rituale.

Comitetul parohial.

George Feier
președintele com.

Pavel Dîrlea
notarul com.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter.

—□— 2—3

În urma incuviințării Ven. Conzistor orădan de sub Nr. 1654/B 1907 prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de **clasa II-a Rieni-Sudrigiu**, din protopopiatul Vașcou cu termen de alegere pe **16/29 Septembrie** a. c.

Emolumentele împreunate cu aceasta parohie sunt:

a) dela Rieni: 13 jughere de pământ și venitele ștolari, anun : dela liturgii private 80 fil., dela feștanii 80 fil., dela botez 72 fil., dela cununii 4 cor., extrase de botez 2 cor., inmormântări până la un an 1 cor., dela 1 an până la 7 ani 2 cor., dela 7 ani în sus 4 cor.; b) dela Sudrigiu: pământ de două cubule și 4 cubule de cucuruz sfărmat, ștoalele ca la Rieni, afară de îngropăciunea pruncilor, care e 2 cor., fără osebire de etate.

Întregire dela stat pentru preoții sub 8 clase 440 cor. 08 fil.; iar pentru cei cu 8 clase 1240 cor. 08 fil. De cvartir se va îngrijii cel ales.

Ceice doresc a reflectă la aceasta parohie sunt poștiți a-și înaintă rugărilor lor, instruate conform prescrișelor §-lui 13 din Statutul-Organic și adresate comitetului parohial, subsemnatului în Segyest p. u. Rieni, iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare au să se prezenteze la sf. biserică, cu observarea §-lui 20 din regulamentul pentru parohii, spre a-și arăta desteritatea în cant, tipic și oratorie. *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu mine: *Moise Popovici* adm ppopesc.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesion.lă ort. rom. din **Jadani** (pprezv. Timișorii) prin aceasta se escrie concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumentele anuale sunt: 1) 1000 coroane în bani gata dela sf. biserică; 2) 100 coroane dela comuna politică pentru conducerea școalei de repetiție agronomică; 3) Pentru conferințe 20 coroane; 4) Dela inmormântări unde e poștit 1 coroană; 5) Cortel liber constătător din 2 chilii, 2 culine, 1 cămară, 1 grajd pentru vite, grădină de 800 stângeni și un estravilan tot de 800 □ stângeni liber de dare.

Dela recurenți se recere: cvalificațiunea prescrișă în lege, abilitatea ce are să documenteze prin atestat că știe conduce corul existent ce e obligat a-l instrua în lunile de iarnă, având să se prezente în vr-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Cvinevenalul se pune în prospect numai după 5 ani de serviciu ne'ntrerupt la aceasta școală; despre primirea acestei condițiuni va aveă se alătore la recurs declarațiune specială.

Recursele ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Jadani, să se subștearnă P. O. Oficiu protopopesc din Timișoara în termenul susindicat.

Dat din ședința com. parohial ținută la 31 Iulie (13 August) 1907.

Valeriu Iacob,
președintele com., par.

Nicolae Vulpc,
paroh, notar adhoc.

În conțelegere cu protoprezviterul: *Dr. Traian Putici*
inspector de școale.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de inv. devenit vacant prin penzionarea învățătorului Gavril Hasas din comuna **Ateaș** protoprezviteratul Tinca (com. Bihor) cu termen de alegere pe **14/27 Sept.** a. c., pe lângă următoarea dotațiune: bani gata 600 cor., pentru încălzitul școalei 24 cor., cvartir liber.

Se pune în prospect că alesului se va cere ajutor de stat pentru întregirea dotațiunei.

Recurenții sunt poștiți ca recursele lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial să le subștearnă subscrisului cel mult până în 12/25 Septembrie și să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre ași arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□— 2 3

Cu provocare la înalta incuviințare conzistorială de sub Nr. 4462 din 27 Iulie v. a. c., se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Bis. și Școala“, pentru vacantele parohii de **clasa III-a Crivobara, T. Hodoș și Topla.**

Emolumentele împreunate cu postul de paroh din *Crivobara* sunt: a) sesiune parohială de 32 jugăre pământ arător, cu intravilan de 1/2 jugăr, fără casă însă; b) întregire dela stat după cvalificațiunea celui ce se va alege; c) stolele uzuatate, anume: dela cununie 2 cor., dela botez 40 fil., dela inmormântare de prunc până la 7 ani 1 cor. 20 fil., ear dela 7 ani în sus 2 cor. și cu intrare în biserică 3 coroane, pentru stare pe drum 40 fileri, pentru un evangelist 2 coroane, pentru predică la mort 2 coroane, pentru slujirea pomenei 20 fil. și totatăta pentru slujirea hainelor de pomană, pentru liturgie de mort 40 fil.; pentru sfințirea unei case noauă și a unei fântăni câte 1 coroană; pentru feștanie la casă 40 fileri; pentru liturgie de vii 40 fil. pentru slujba marelui Vasilie 80 fil. iar pentru slujbi comune 20 fil.; pentru extrase matriculare 2 cor. și pentru informațiune familiară 4 coroane.

Cu cel din *T. Hodoș*: a) sesiune parohială de 30 jugăre și intravilan de 1/2 jugăr cu casă parohială; b) stolele uzuatate; c) întregirea dela stat după cvalificațiunea celui ce se va alege și d) birul preoșesc: de fiecare casă o măsură de bucate, parte grâu parte cucuruz.

Cu cel din *Topla*: a) sesiune parohială de 32 jugăre; b) întregire dela stat după cvalificațiunea celui ce să va alege și c) stolele uzuatate.

Se observă că, în toate trei parohiile, sarcinile publice după sesiuni le poartă ceice vor fi aleși.

Reflectanții la aceste posturi de parohi, petițiunile concursuale, instruate cu documentele prescrișe pentru parohiile de clasa a treia, au să le adreseze respectivelor comitete parohiale, pe calea oficiului pprezviteral gr. or. rom. din Belinț (Bélincz, Temes-megye), și în lăuntru termenului concursual, să se prezinte în vre-o Duminecă ori în vr'o sârbătoare în sf. biserică din parohia la a căreia post de preot reflectează, spre a-și arăta desteritatea, în cântare și tipic, eventual în predică și în slujire.

Belinț, în 31 Iulie v. 1907.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Sârb* protoprezviter.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei a II-a din **Bârșă**, devenită vacantă prin strămutare, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Supliment la „Biserica și Școala“ Nr. 34.

Venitele sunt: uzufructul unei grădini și a unei sesiuni de pământ; drept de pășunat pentru 32 vite; birul și stolele îndatinate din parohia sa, care se începe dela N-rii de casă 249, 225, 174 și 78 până în valea Hodișului; congrua după cvalițiunea celui ales; venitele obicinuite la sf. biserică se impart între ambii preoți din comună. Casă parohială nu este; dările le va suportă cel ales.

Parohia e de **cl. II-a**, conform staverirei Ven. Consistor de sub Nr. 2398/1907.

Aleșul va fi îndatorat a catehiza în ambele școale fără vre-o remunerațiune dela parohie.

Doritorii de a ocupa această parohie, sunt poftiți ca recursurile ajustate conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial, să le substearnă P. On. Oficiu ppeș gr. or. rom. din Büttyin (com. Arad) având a se prezenta, în careva Duminecă ori sârbătoare și în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Din ședința comitetului parohial, ținută la 15/28 Iulie 1907.

Ioan Popovici
preot. președinte.

Terentie Popa
învățător not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia*, pprezv. insp. școlar.

—□—

3—3

Pentru întregirea definitivă a postului învățătoresc dela școala I gr. or. rom. din comuna **Apateu** protoprezviteratul Ienopolei se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Dotățiunea împreună cu acest post este afară de locuință cu 3 chilii, cuină, cămară, grajd și grădină: 1. În bani gata 600 coroane; 2. Dreptul de pășune a 2 vite sau de nu are vite despăgubire 32 coroane; 3. 3 orgii de lemne pentru învățător; 4. Pentru conferințe 20 coroane; 5. Pausal de scripturistică 10 cor.; La înmormântări unde va fi poftit 1 sau 2 coroane.

Doritorii de a ocupa acest post au să producă: 1. Extras de botez, adeverind, că este român de religiunea gr. or.; 2. Absolutor preparandial; 3. Testimoniu de cvalificație învățătorescă; 4. Atestat despre serviciul neîntrerupt prestat ca învățător până acuma; 5. Declarațiune, că pe baza serviciului neîntrerupt de când își formează pretenziune la cvinevenal? Învățătorul ales este obligat a conduce strana și a instrui elevii în cântările liturgice bisericesti.

Recurenții au a-și subșterne petițiunile lor Prea On. Oficiu protoprezviteral în Ienopolea (Borosjenő), iar până în ziua alegerii a se prezenta în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial ținută în 8/21 Iulie 1907.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* pprezv. insp. școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci vacantă din **Șiștaroveț** (ppopiatul Lipovei) se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare, în foia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1) În bani gata 600 cor; 2) 4 iugăre pământ parte arător parte fânațe; 3) Pentru lemne la învățător 120 cor; 4) Pentru încălzirea salei de învățământ 16 m. lemne; 5) Pentru coferența 20 cor; 6) Pentru scripturistică 10 cor; 7) Despre cvartirul învățătorului se va îngrija comuna bisericască.

Recursurile ajustate cu documentele recerute sunt a se înainta la P., O., oficiu protoprezbiteral al Lipovei. Reflectanții vor avea să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare, în sf. biserică din Șiștaroveț spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic. Reflectanți cu aplicațiune de a conduce corul vocal, vor fi preferiți.

Dat din ședința comitetului parohial în Șiștaroveț la 22 Iulie 4 August. 1907.

Comitetul parohial

Moise Suricescu
preș. com. par.

George Adoc
not. adhoc.

În conțelegere cu mine: *Voicu Hamsea* protoprezviter.

—□—

3—3

Conform ordinațiunii Venerabilului Consistor de dto 28 Iunie v. a. c. Nr 3674/907 se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci din comuna **Gross**, cottul Caraș-Severin, cu termin de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1) Bani gata 394 cor. 2) De fiecare Nr de casa 16 cupe cucuruz sfârâmat. 3) 4 lugh. catastrale pământ fânaț. 4) Scripturistica 6 cor. 5) Conferința 10 cor. 6) Lemne 32 meteri în preț de 32 cor., din care are a se încălzi și sala de învățământ. 7) Cvartir cu grădină.

Doritorii de a ocupa acest post se avisează, ca recursurile ajustate cu documentele prescise, adresate comitetului parohial din Gross să le trimită P. O. oficiu pprezbiteral în Lipova, iar în răstimpul cât concursul este deschis, să se prezenteze în sf. biserică din Gross, pentru a-și artă desteritatea în cântare și tipic.

Gross la 26 Iulie (8 August) 1907.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Voicu Hamsea* protoprezviter

—□—

3—3

Prin pensionare devenind vacant postul de învățător dela șcala gr. or. rom. din **Cheresig**, — protoprezviteratul Orăzii-mari — pentru îndeplinirea acestui post se escrie concurs cu termin de alegere pe **8/21 Septemvrie** 1907. Emolumentele sunt:

1. În bani gata 146 cor, din cari va avea a încălzi și sala de învățământ. 2. Pământ arător 13 jug. catas. prețuit în 312 cor. 3. Bucate 18 cubule (12 cubule grâu de pâne, 6 cubule cucuruz) prețuit în 180 cor. 4. Porțiuni de fân 95, prețuite în 40 cor. 5 Cvartir cu 2 chilii, cuină, cămară și supraedificatele de lipsă precum și grădină de legume. 6. Stolele cantonale dela funcțiunile obveninde.

Contribuțiunea după pământul învățătoresc o va solvi alesul învățător.

Să notează că dela recurenți se recere ca să fie în stare a înființa și conduce cor vocal, dreptaceea întărirea definitivă a învățătorului ales va urmă numai după un an, dacă în decursul aceluia va înființa cor vocal.

Recursurile ajustate conform §-lui 61 din „Reg.“ adresate comitetului par. din Cheresig, să se trimită până la 5/18 Sept. a. c., subscrisului în Oradea-mare, având recurenții a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala*, protopop insp. școl.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de inv. cantor din **Madrigești** (protoprezviterul Halmagiului) prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Bani gata din cassa culturală 3 0 cor. 2. În naturale 4 șinice grâu 4 șinice cucuruz prețuite în 72 cor. 3. Lemne de foc 8 stângeni (5 stângeni pentru învățător 3 pentru încălzitul școlii) prețuite în 80 cor. 4. Spese de conferințe 10 cor. 5. Scripturistică 5 cor. 6. Venite cantonale 10 cor., cari toate la olaltă fac 495 cor. 7. Întregirea dotației și cvincvenalele se vor cere dela stat conform art. de lege XXVII din 1907.

Se observă ca alegând învățător până la edificarea școlii va avea singur să se îngrijească de locuință căci sala de învățământ e în casa pe chiriă cam deodată.

Alesul va avea să țină regulat și școala de repetiție și să conducă strana în biserică.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți să-și înainteze recursele lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului paroh. În termenul de sus P. O. Oficiu pprezv. în Nagyhalmágy. Iar sub durata concursului vor avea să se prezinte vre-odată în sf. biserică din Madrigești spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic făcându-se astfel cunoscut poporului.

Madrigești 4 Aug. n. 1907.

George Leuca
preot, preș. com. par.

Isaia Popoț
not. com. par.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* pprezv. insp. școlar.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

În conformitate cu concludul Ven. Consistoriu diecezan gr. or. român din Arad de dto. Arad 17/30 Iulie 1907 Nr 3749. să publică licitațiune minuendă pentru renovarea S. Biserici gr. or. române din comuna **Petriș** protoprezviteratul M. Radna cu prețul de exlamare 2281 cor. 28 fil pe ziua de **12/25 Aug.** 1907 la 3 ore d. m. în localitatea școlii din loc.

Licitanții au să depună ca vadiu 10% din prețul de strigare sau în numerari, sau papir de valoare. Preliminariul de spese și condițiunile de licitare să pot vedeă la oficiul parohial din loc. Comuna bisericască își rezervă dreptul de a da lucrarea spre executare aceluia-și dintre licitații, în care va avea, mai multă încredere. Licitanții nu-și pot formă drept de a pretinde călătorie și diurne pentru participare la licitație.

Contractul încheiat pentru întreprinzători va fi valabil după subscriere, iar pentru comuna bisericască numai după aprobarea Ven. Consistoriu diecezan.

Din ședința comitetului parohial gr. or. român din Petriș ținut la 3/16 Iunie 1907.

Iosif Cimponeriu
preș. comitet.

Ioan Popovici
notariu. comit.

—□—

3—3

Fondată la anul 1887.

Fondată la anul 1887.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII

Centrala în Arad, calea Arhiducelui Iosif Numărul 2.

(vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiala în Chișineu, (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar . **1.200,000 C.**
Fond de rezervă . **900,000 C.**

Depuneri spre fruct. **6.000,000 C.**
Circulațiunea anuală **150.000,000 C.**

Primește depuneri spre fructificare, de spre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților **4%** interese, — iar depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărirea sumei depuse: plătește deponenților **4½%** și **5%** interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după starea casei, să plătească și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

☞ Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ. ☜

2